

full dominical

Església de Menorca

Número 1892 - Any XXXVII - 9 setembre 2018

75 anys de la coronació de la Mare de Déu del Toro

VOSALTRES SOU LA MEVA CORONA

Benvolguts diocesans:

L'apòstol Pau escrivia als cristians de Filipis: "Vosaltres sou el meu goig i la meva corona" (4, 1) i els convidava a mantenir-se fermes en el Senyor. En complir-se 75 anys de la coronació canònica de la Mare de Déu del Toro, penso que la Mare de Déu ens repeteix aquestes mateixes paraules: "vosaltres, fills meus de Menorca, sou el meu goig i la meva veritable corona".

La corona que li va ser imposada el 12 de setembre de 1943 es realment formosa, com ho va ser el fet que va estar confeccionada amb les aportacions de molts dels nostres avantpassats. Aquell esdeveniment va ser una preciosa manifestació d'amor a la Mare de Déu i de reconeixement com a Mare i Reina de misericòrdia.

Lluminosa va ser la corona que li va ser imposada fa 75 anys, però més brillant ha de ser la que li cenyim avui amb la nostra pròpia vida. La millor corona que podem posar al cap de Maria i del seu Fill està forjada amb l'or d'una vida viscuda segons l'Evangeli. A la carta de Pere es diu que la fe és més preciosa que l'or (1 Pe 1, 7). Per això, la veritable corona que hem de cisejar és la de la nostra fe en Jesucrist, la del nostre seguiment de Jesús, la de la nostra vivència de l'Evangeli.

En el 75 aniversari de la coronació pontifícia us animo a oferir avui aquesta corona a la Verge del Toro: viure cada dia a la confessió que Jesús és el Senyor; entrar en relació personal amb Jesucrist en la pregària, en els sagraments i especialment en la participació en l'Eucaristia dominical; obrir-se a l'Evangeli, perquè impregni amb els seus valors la nostra vida personal i social; fer de la caritat l'emblema de les nostres actituds i accions; treballar per la justícia del Regne de Déu allà on hi hagi desigualtats; estar oberts al seguiment de Jesucrist

per aquells camins que ell ens vagi proposant; i ser sempre testimonis de la fe enmig del món amb paraules i amb obres.

Hi ha una altra cosa que alegra molt el cor de la mare: veure units als seus fills. És polític que l'oració pròpia de la Mare de Déu del Toro demani precisament per als fidels de l'Església de Menorca que formin una sola família i visquin units "en un sol amor fratern". Es demana la intercessió de Maria perquè visquem units com a Església, al servei de l'Evangeli a Menorca. La companyia i guia de la mare fa que creixi la fraternitat entre nosaltres i ens ajuda a viure la fe. Ella s'alegra molt especialment quan ens veu units com germans al voltant de la taula. Ho sabem perquè ho hem vist a casa nostra. Les mares s'alegren quan veuen els fills units al voltant de la taula familiar, gaudint de la fraternitat i de la vida de família. També Maria s'alegra quan ens veu units al voltant de la Taula del Senyor, que és l'Eucaristia, vivint la fraternitat entre nosaltres.

Vosaltres sou la corona de la Verge. Vosaltres, sacerdots; vosaltres, laics; vosaltres, consagrats; cadascun amb la seva vida, amb la seva pròpia història, amb les seves esperances i il·lusions: sigueu l'alegria i la corona de la Verge del Toro.

† Francesc, Bisbe de Menorca

UNIVERSAL

20 línies de acció del *Instrumentum Laboris* para el Sínodo de los jóvenes

(i 5)

17. Concienciar de que la Iglesia es más que curas y monjas

La constante denuncia del papa Francisco del "clericalismo" también está presente en el análisis sobre la mirada de los jóvenes hacia la Iglesia, destacando cómo algunos de ellos siguen viéndola como el conjunto de ministros ordenados y consagrados. "Romper esta visión sigue siendo un objetivo que muchos Episcopados esperan que se logre con una postura clara por parte del Sínodo", subraya.

18. Crear un Observatorio Permanente de la Juventud

El Instrumentum Laboris destaca una propuesta lanzada por la Unión de Superiores Generales de crear un Observatorio Permanente de la Juventud dentro de la Iglesia para permitir a los jóvenes que "den testimonio de una manera creativa y dinámica".

19. Incentivar la eclesialidad en los movimientos

El texto valora el papel y la fecundidad de las asociaciones y movimientos eclesiales a la hora de acercarse a la juventud. Sin embargo, resulta llamativo que algunos episcopados pidan que "el Sínodo refleje y ofrezca pautas concretas para superar la tentación de autoreferencialidad de algunos movimientos y asociaciones, porque es necesario "hacer más estable la participación de estos grupos dentro de la pastoral" integrada de toda la Iglesia.

20. Cómo reavivar las JMJ

Las Jornadas Mundiales de la Juventud han demostrado ser un instrumento pastoral clave en las últimas décadas. Sin embargo, conscientes de que pueden ser susceptibles de mejorar, algunas conferencias episcopales pide "reavivar" estos encuentros internacionales para evitar que se conviertan en "una experiencia excesivamente elitista" para avanzar a un planteamiento "más interactivo, abierto y dialogante".

(De Vida Nueva)

la paraula
de Déu

Diumenge XXIII de Durant l'Any

Cicle B

Lectura del llibre del profeta Isaïes 35, 4-7a

Digau als cors alarmats: Sigueu valents, no tingueu por! Aquí teniu el vostre Déu que ve per fer justícia; la paga de Déu és aquí, és ell mateix qui us ve a salvar. Llavors es desclouran els ulls dels cecs i les orelles dels sords s'obriran; llavors el coix botarà com un cérvol i la llengua del mut cridarà de goig, perquè l'aigua ha brollat a l'estepa, han nascut torrents en el desert; les terres resseques ara són estanys, el país de la set és ple de fonts d'aigua.

Salm responsorial 145

R: **Alaba el Senyor, ànima meva.**

Lectura de la carta de sant Jaume 2, 1-5

Germans meus, vosaltres que creis en Jesucrist, el nostre Senyor gloriós, no heu de comprometre la vostra fe amb diferències entre les persones. Suposem que, mentre estau reunits, entra un home ben vestit i amb un anell d'or, i entra també un pobre mal vestit. Si us fixàveu primer en el que va ben vestit i li dèieu: "Segui aquí que estarà millor", però al pobre li dèieu: "Tu queda't dret o seu aquí, als meus peus", ¿no faríeu diferències entre vosaltres? ¿No seríeu homes que jutgen amb criteris dolents? Escoltau, germans meus estimats: ¿No sabeu que Déu ha escollit els pobres d'aquest món per fer-los rics en la fe i hereus del Regne que ell ha promès als qui l'estimen?

Lectura de l'evangelí segons sant Marc 7, 31-37

En aquell temps Jesús tornà del territori de Tir pel camí de Sidó, i se'n anà cap a la mar de Galilea, passant pel territori de la Decàpolis. Li dugueren un sord, que a penes sabia parlar, i li demanaren que li imposàs les mans. Jesús se l'endugué tot sol, enfora de la gent, li posà els dits a les orelles, escopí i li tocà la llengua, aixecà els ulls al cel, sospirà i digué: "Efatah", que vol dir, "obre't." A l'instant se li obriren les orelles, la llengua se li deslligà i parlava perfectament. Jesús els prohibí que ho diguessin a ningú, però com més els ho prohibia, més o explicaven a tothom, i no se'n sabien avenir. Deien: "Tot ho ha fet bé: fa que els sords hi sentin i que els muts parlin."

Lectura del libro de Isaías 35, 4-7a

Decid a los inquietos: «Sed fuertes, no temáis. ¡He aquí vuestro Dios! Llega el desquite, la retribución de Dios. Viene en persona y os salvará. Entonces se despegarán los ojos de los ciegos, los oídos de los sordos se abrirán; entonces saltará el cojo como un ciervo y cantará la lengua del mudo, porque han brotado aguas en el desierto y corrientes en la estepa. El páramo se convertirá en estanque, el suelo sediento en manantial».

Salmo responsorial 145

R: **Alaba, alma mía, al Señor**

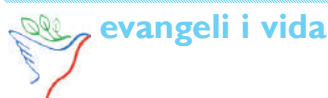
Lectura de la carta del apóstol Santiago 2, 1-5

Hermanos míos, no mezcléis la fe en nuestro Señor Jesucristo glorioso con la aceptación de personas. Suponed que en vuestra asamblea entra un hombre con sortija de oro y traje lujoso, y entra también un pobre con un traje mugriento; si vosotros atendéis al que lleva el traje de lujo y le decís: «Tú siéntate aquí cómodamente», y al pobre le decís: «Tú quédate ahí de pie» o «siéntate en el suelo, a mis pies», ¿no estás haciendo discriminaciones entre vosotros y convirtiéndoos en jueces de criterios inicuos? Escuchad, mis queridos hermanos: ¿acaso no eligió Dios a los pobres según el mundo como ricos en la fe y herederos del Reino que prometió a los que lo aman?

Lectura del santo Evangelio según san

Marcos 7, 31-37

En aquel tiempo, dejando Jesús el territorio de Tiro, pasó por Sidón, camino del mar de Galilea, atravesando la Decápolis. Y le presentaron un sordo que, además, apenas podía hablar; y le piden que le imponga las manos. Él, apartándolo de la gente, a solas, le metió los dedos en los oídos y con la saliva le tocó la lengua. Y, mirando al cielo, suspiró y le dijo: «Effetá», (esto es: «ábrete»). Y al momento se le abrieron los oídos, se le soltó la traba de la lengua y hablaba correctamente. Él les mandó que no lo dijeran a nadie; pero, cuanto más se lo mandaba, con más insistencia lo proclamaban ellos. Y en el colmo del asombro decían: «Todo lo ha hecho bien; hace oír a los sordos y hablar a los mudos».

evangelí i vida

Escoltem Déu i lloem-lo

Francesc Triay

En el camí de la fe, ens hem de demanar si som sords i muts, per tal d'acudir a Jesús perquè ens obri les orelles i ens deslligui la llengua per escoltar la crida del Senyor i lloar-lo.

La sordesa, com creients, únicament ens la pot curar Jesús, per això el primer que hem de fer és reconèixer que som sords i muts, i acceptar que algú ens acompanyi a Jesús i pregui per nosaltres. Què el Senyor ens fiqui els dits a la nostra sordesa espiritual i ens curi, que ens toqui la llengua i ens la destravi per poder proclamar les meravelles que el Senyor a realitzat en nosaltres.

No sé si us heu adonat que estem més inclinats a pregar per poder resoldre un problema material més que un espiritual. Pregam per estar bé, tenir salut, feina, diners... i ens

costa pregar demanant els béns espirituals: saber estimar a l'estil de Jesús, perdonar, acollir, escoltar, augmentar la fe... i, és el que més necessitam per seguir Jesús, per ésser deixebles seus.

És molt important pregar per saber viure com creients i, fer-ho en qualsevol circumstància de la vida, per a créixer davant les adversitats. Diu el Papa Francesc: "A vegades la vida presenta desafiaments majors i a través d'aquests el Senyor ens invita a noves conversions que permeten que la seva gràcia es manifesti millor en la nostra existència «perquè participem de la seva santedat» (He 12,10). Altres vegades només es tracta de trobar una forma més perfecta de viure el que ja fem: «Hi ha inspiracions que tendeixen solament a una extraordinària perfecció dels exercicis ordinaris de la vida.»" (G. E. 17).

La fe no ens pot alliberar dels problemes, però si ajudar-nos a viure'ls amb l'esperit de Jesús. Fins i tot podem pregar com Ell ho fa al Pare, a l'Hort de Getsemaní, qui davant el gran pes de la passió que veu a sobre, diu: "Pare meu, si és possible, que aquesta copa s'allunyi de mi. Però que no es faci com jo vull, sinó com tu vols." (Mt 26, 39). Aquesta pregària, conforta Jesús i, l'ajuda a assumir el seu rol, fer la voluntat del Pare. Nosaltres també hem d'assumir el nostre rol de creient. Hem d'estimar amb tota la força de la nostra vida, per això necessitam l'ajuda del Pare que hem de demanar constantment.

Seure a la Taula de Jesús i menjar amb Ell, menjar-lo a Ell, és l'aliment que necessitam per viure la fe en la força salvadora de l'amor del Pare i, de l'entrega per amor de Jesús.

Iconografia de Ntra. Sra. de El Toro (y II)

La Virgen coronada

El obispo Bartolomé Pascual en 1942 el 25 de julio, fiesta del apóstol Santiago, firmaba las preces dirigidas a la Santa Sede en las que solicitaba la gracia de la coronación pontificia de la imagen de la Virgen de Monte Toro. Esta concesión sólo se suele conceder en los casos en que se manifieste una arraigada y fiel devoción popular a una escultura o cuadro destinado a la veneración del pueblo cristiano. Resultó fácil, ciertamente, acreditar estas cualidades en lo referente a esta efigie mariana tan apreciada por los menorquines.

La concesión fue autorizada en nombre de Pío XII por el cardenal Tedeschi, arcipreste de la basílica de San Pedro en el Vaticano. En carta Pastoral del 24 de agosto, fiesta de san Bartolomé, el Obispo comunicaba con gozo la concesión y fijaba la fecha

Guillermo Pons Pons

del 12 de septiembre, fiesta del santo Nombre de María, para el feliz acontecimiento de la coronación, que se realizó con gran solemnidad y una gran asistencia de fieles.

La imagen había ya sido restaurada poco antes y era muy apreciada y visitada por personas y familias de toda la isla. Se invitó a los devotos a ofrecer amorosamente a la Virgen alguna joya familiar o algún objeto de metal valioso. La gente respondió con generosidad, y junto con algunas piezas ya desde antes ofrecidas al santuario se pudieron realizar, en la orfebrería Granda de Madrid, las dos nuevas coronas, de la Virgen y del niño Jesús, que desde entonces han caracterizado a la santa Imagen de María, a la cual se aclama diciendo: **Des del Toro coronada damunt Menorca reinau.**

Fornells, solidari

Dissabte 4 d'agost va tenir lloc a Fornells la tradicional Fira Missionera, organitzada pel grup de Missions de la Parròquia de Sant Antoni Abat, juntament amb el Secretariat Diocesà de Missions.

La venda de menjar, en un ambient calorós i alhora festiu, va destinar la recaptació als missioners que no coneixem, que no tenen possibilitats de finançament, i a un Menjador social de les Franciscanes a Sucre, Bolívia.

La participació del grup "No hi som tots" amb les seves cançons va arrodonir la festa. El Bisbe Conesa i el director del Secretariat van agrair als presents i als col·laboradors la seva aportació.

Pregària Missionera

Sota la mirada de la Mare de Déu del Toro i presidits pel Sr. Bisbe va tenir lloc el passat dimecres 8 d'Agost la tradicional pregària Missionera. Com va destacar el Sr. Bisbe, es el complement de la Fira del dissabte passat, perquè tot ha de començar i acabar en la pregària.

Van ser presents els testimonis d'en Xec Marquès, l'agraïment de les Franciscanes de Bolívia, a qui en part es destinarà la recaptació de la Fira, llegida per Catalina Febrer i la reflexió sobre la realitat de Nicaragua, aportada per Joan Febrer.

Una llarga estona de pregària que va voler posar als peus de la Mare de Déu del Toro tota la tasca de les Missions, la dels missioners menorquins i la de tots els missioners que no coneixem i en la qual va participar un grup nombrós de fidels, sensibilitzats per la importància de la tasca missionera.

LECTURES MISSA DIÀRIA Salms de la 3ª Setmana

Dg. 9, XXIII de Durant l'Any: Is 35, 4-7a / Sal 145 / St 2, 1-5 / Mc 7, 31-37.

Di. 10, Fèria: IC 5, 1-8 / Sal 5 / Lc 6, 6-11.

Dt. 11, Fèria: IC 6, 1-11 / Sal 149 / Lc 6, 12-19.

Dc. 12, Fèria: IC 7, 25-31 / Sal 44 / Lc 6, 20-26.

Dj. 13, Sant Joan Crisòstom, bisbe i doctor de l'Església (MO): IC 8, 1b-7, 11-13 / Sal 138 / Lc 6, 27-38.

Dv. 14, Exaltació de la Santa Creu (F): Nm 21, 4b-9 o bé: Fl 2, 6-11 / Sal 77 / Jo 3, 13-17.

Ds. 15, Mare de Déu dels Dolors (MO): IC 10, 14-22a / Sal 115 / Jo 19, 25-27 o bé: Lc 2, 33-35.

Dg. 16, XXIV de Durant l'any: Is 50, 5-9a / Sal 114 / St 2, 14-18 / Mc 8, 27-35.

LXXV Aniversari de la coronació canònica de la imatge de la Mare de Déu del Toro

Exposició amb motiu d'aquest aniversari: Del dia 1 al 16 de setembre de 10 a 18 h, al menjador de la Casa d'Exercicis del Santuari. Entrada gratuïta.

Conferència del Sr. Víctor Pons Arnau, a partir de l'estudi científic d'investigació històric-científica sobre la talla, diumenge 9 de setembre a les 12 h, al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

Celebració de l'Eucaristia a l'explanada, dia 12 de setembre de 2018, a partir de les 20 h.

NOTA: Es tancarà l'accés de vehicles particulars a partir de les 17.00h. Es pujarà amb els autocars procedents dels pobles. S'ha de fer inscripció a les parròquies. A la parada d'autocars des Mercadal hi haurà un servei llançadora continuat a partir de les 18.30 h.

Octavari de pregària a la Mare de Déu de Gràcia

Dies feiners 10, 11, 12, 13, 14, 15 de setembre:

A l'Ermida a les 19 h.; Rosari i Missa en la que hi assistiran cada dia una de les parròquies de Maó:

Dilluns dia 10, parròquia del Carme.

Dimarts dia 11, parròquia de Sant Francesc.

Dimecres dia 12, a les 8.15 h.; Rosari i Missa.

Dijous dia 13 parròquia de Santa Maria i la Concepció

Divendres dia 14, parròquia de Sant Antoni.

Dissabte dia 15, a les 19 h, Rosari i Missa

Els dies que no hi va cap parròquia igual hi ha octavari.

25 anys de Mestral

Mestral celebra els seus primers 25 anys. Divendres 14 de setembre de 19 a 22 h, al Convent de Sant Diego, Alaior.

Marc Martí Totxo: l'home i el seu temps (i II)

LA PETJADA DE MARC MARTÍ A LA HISTÒRIA DE MENORCA

Miquel Àngel Casasnovas

No gaires coses destacables succeïren en els últims anys de la vida de Marc Martí, que sembla que acusava cada cop més la decrepitud pròpia d'una edat tan avançada. A més, almenys des de la seva primera estada a Madrid, arrossegava una malaltia que es manifestava en atacs de migranya que en ocasions el deixaven prostrat llargues temporades. El 23 de març de 1616 ordenà les seves darreres voluntats en el codicil que deixà en mans del notari Francesc Bruy. L'acta de defunció no ens diu el dia exacte de la seva mort. Sí precisa que havia rebut els sagraments i que rebé sepultura «en lo carner davant lo altar major» de la parroquia de Santa Maria de Ciutadella, avui catedral. Amb ell es tancava tota una època de la història de Menorca.

A quatre segles de la mort del paborde, no cal dubtar que Marc Martí fou un dels protagonistes més importants de la Menorca del segle XVI i començament del XVII. Li tocà viure temps molt durs en una illa fronterera i amenaçada, amb una societat que s'estava aixecant de nou després del trasbals de la Desgràcia, dividida i enfrontada amb bàndols oligàrquics que pugnaven pel poder i la influència. D'altra el paborde Martí és, segurament, el personatge d'aquesta època sobre el qual disposam un major cabal de documentació de tota mena. Però la seva biografia completa, fonamentada i contextualitzada, encara està per fer. El meu propòsit ha estat intentar exposar els trets fonamentals d'una densa bi-

ografia plena de claroscurs i de contrastos, tot passant revista als múltiples caires del personatge: el tenaç negociador amb la cort; l'espia i rescatador de captius en terres otomanes; l'eclesiàstic reformador; el reconstructor dels temples devastats de Ciutadella; l'inquisidor temut i conflictiu que no dubtava en enfrontar-se als governadors i a perseguir aquells que, com Joan Seguí, podien perjudicar els seus interessos; i el cap d'un dels bàndols oligàrquics que permeté l'enriquiment dels seus familiars i protegits. Caldria afegir-hi el Marc Martí escriptor, per l'interès que mostra el seu epistolari recollit en els dos volums de la «Jornada de Constantinoble» que, en l'opinió de Josefina Salord i Joan F. López Casasnovas, «són un tresor documental que palesa un ús lingüístic del català -una literatura- sentit, viu i funcional» que ens atraquen a la prosa privada de l'època. Entre els seus nombrosos documents n'hi ha molts escrits també en castellà i alguns en italià. Destaquen, tanmateix, els passaports originals redactats en turc i un interessantíssim vocabulari turc-menorquí que ja fou publicat per Rafael Oleo l'any 1876.

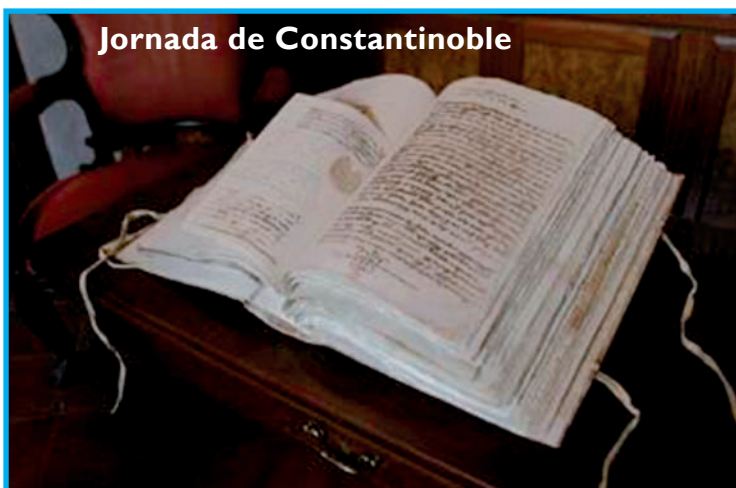
M'he referit a Marc Martí com una personalitat complexa i a vegades contradictòria. D'acord amb el que avui sabem del personatge els elogis que li tributaren Joan Ramis i Gabriel Vila s'haurien de matisar molt. Però tampoc hem de caure en l'extrem contrari i oposar una llegenda negra a la versió amable i abnegada del personatge que ens havia transmès la historiografia illenca fins fa poc temps. Tal volta el problema de Marc Martí -ja ho havíem insinuat- fou que concentrà massa poder durant massa anys i, com digué l'intel·lectual catòlic de l'època victoriana Lord Acton, si el poder tendeix a la corrupció, el poder absolut corromp de manera ab-

Làpida sepulcral de Marc Martí Cripta de la Catedral de Menorca

soluta. En temps de Marc Martí i ara.

En la nostra època no és gens rar extrapolar de manera acrítica els valors del segle XXI -que nosaltres no poques vegades transgredim- a edats en les quals vigien unes estructures socials i culturals molt diferents. Marc Martí és fill del seu temps, d'una societat que en paraules del seu coetani Miguel de Cervantes, vivia en un segle de ferro, i de la qual un altre contemporani, l'anglès Robert Greene, escrivia l'any 1592 que «Aquesta és una edat de ferro en que la iniquitat tenia les de guanyar». Més que dictar judicis morals de la història, més aviat es tracta d'acceptar i assumir el passat tal com és, complex i ple de matisos, com ho són totes les èpoques i, per suposat, totes les persones que al llarg dels segles han contribuït a construir, amb major o menor mesura, amb els seus encerts, febleses i errades, la nostra realitat actual. I en aquest sentit, bé que la figura de Marc Martí i Totxo, que ho fou tot en la Menorca del segle XVI, mereix ésser estudiada i recordada.

Jornada de Constantinoble